

Dobrý pastýř

Cyklus I. „Ježíšův příběh“, katecheze 25a.

Materiál vytvořilo © Katechetické středisko AP 2026 (Lenka Jeřábková)

Cíl:

Vzdělávací

Po skončení katecheze dítě:

- **Vysvětlí význam dvojího přirovnání** z Janova evangelia (Jan 10) – objasní, proč o sobě Ježíš říká, že je „*Dveře k ovčím*“ (ochrana, jediná cesta k Otci) i „*Dobrý pastýř*“ (péče, oběť života).
- **Propojí Ježíšovu postavu s tradicí Starého zákona** a umí uvést příklady velkých starozákonních postav/pastýřů (Mojžíš, David, Abrahám) jako předobrazů vůdce a krále.
- **Objasní souvislost** mezi podobenstvím o ztracené ovci a **svátostí smíření**, ve které nás Ježíš hledá, odpouští nám a přijímá nás zpět.

Výchovné (afektivní) cíle

V průběhu a v závěru katecheze dítě:

- **Prožívá vnitřní pocit bezpečí a osobní hodnoty** vycházející z vědomí, že jej Bůh zná jeho vlastním jménem a má o něj osobní zájem.
- **Kultivuje postoj důvěry k Bohu**, díky němuž se nemusí bát přicházet za Ježíšem i se svými chybami, selháními a hříchy.
- **Uvědomuje si své místo ve společenství** (v „stádě“ / církvi) a vnímá důležitost vzájemného naslouchání a přijetí druhých.

Seznam použitých materiálů a literatury:

Muroňová Eva a kol. Společně vytváříme Boží království – metodika k pracovním listům náboženské výchovy pro 5. třídu ZŠ. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2004.

Rejchrt, Luděk. Halleluja, amen – Zpívání pro malé i velké děti Boží. Praha: Kalich, 2008.

<https://www.regenschori.cz/>

Pomůcky ke katechezi:

- K **úvodní modlitbě** – vytištěné texty či noty, pokud je potřebujeme.
- Ke společné aktivitě „**Volám tě jménem!**“ – předmět, jímž vymežíme prostor Ovčína.
- K výkladu „**Dveře, Pastýř a dobrý Bůh**“ – zkrácené biblické texty pro děti (v příloze), psací potřeby, plakát k tvořivé diskusi (viz příloha). K modlitbě svíčka na bezpečném svícnu + zápalky, kartičky s ovečkami pro děti.
- Ke **kreativní aktivitě** – bílé čtvrtky (A5 nebo A4), přírodní ovčí rouno (nebo obyčejná vata), lepidlo, barevné pastelky nebo fixy. Lze využít i obrázek z přílohy.
- K **meditativní aktivitě** – notebook s připravenou smyčkou tiché hudby nebo zvuků (např. zvuky tekoucí vody, jemná harfa nebo plynulé smyčce), pro každé dítě list papíru (nejlépe A4) + podložka, pastelky nebo voskovky (hlavně odstíny modré, zelené a zlaté/žluté).
- K **diskusní aktivitě** – kartičky s modelovými situacemi podle návrhů + vlastní, nástěnka a špendlíky.
- K **aktivitě s videem** – notebook na promítání + připojení na internet, psací potřeby, papír.

Vlastní poznámky ke katechezi:

Scénář:

Zahájení / modlitba (cca 5 minut)

Modlitba či zahájení setkání dle zvyklostí skupiny, přičemž lze využít i vhodné písně. Z našich výběrů doporučujeme:

- Každý den Pán mi sílu dává (MH 612, <https://www.regenschori.cz/pisen/35/kazdy-den-pan-mi-silu-dava>)
- Ježíši Kriste, Pastýři náš (viz příloha)
- Sto bylo ovcí stáda (viz příloha)

Úvodní – DOPORUČENÁ – aktivita (cca 10 minut).

Aktivita „Volám tě jménem!“

Úvodní aktivita má dětem zprostředkovat motiv **osobního volání jménem**, touhy **dostat se k pastýři** a společenství, které se postupně **rozzrůstá**.

Určíme stanoviště „**Ovčín**“ (bezpečný prostor, např. žíněnka, deka nebo vyznačený kruh na jedné straně místnosti). Na začátku aktivity se do něj postavíme – představujeme **Pastýře**. Děti (**Ovečky**) stojí na druhém konci místnosti. Mezi nimi (v prostoru) stojí 2–3 vybraní **strážci** / překážky („Vlci“ nebo „Hustý les“).

Průběh:

1. Nahlas a jasně zavoláme **jedno konkrétní jméno**: „*Martine, pojd' ke mně!*“
2. Vyvolané dítě se snaží přeběhnout (nebo proklouznout) do Ovčína k Pastýřovi. „Vlci“ v prostoru se mu v tom snaží zabránit (pouze jemným dotykem/chycením za paži, žádné strkání).
3. **Klíčový prvek**: Jakmile vyvolané dítě dorazí do Ovčína k Pastýřovi, **přidává se k němu** a v dalším kole volají další jméno **společně**: „*Terezko, pojd' k nám!*“
4. S každou další ovečkou je hlas společenství silnější. Postupně jsou do bezpečného Ovčína **svolány úplně všechny děti** – přivoláme takto i strážce (Vlky), a můžeme zdůraznit, že k Dobrému pastýři, o kterém si budeme vyprávět, jsou zváni úplně všichni.

*Dveře, Pastýř a dobrý Bůh (cca 25 minut)**A. Reflexe hry a uvedení do textu (3 minuty)*

Posadíme se s dětmi do kruhu. Prostor uvnitř nemusíme nijak zvlášť upravovat. Připravíme si k ruce listy s biblickými texty pro děti z přílohy, psací potřeby a plakát na tvořivou práci.

Na úvod se děti **zeptáme**: „Proč jsme si na začátek hráli právě na volání jménem a ovečky?“ Necháme děti samostatně odpovídat; předpokládané reakce jsou: protože Ježíš je pastýř, četlo se to v kostele... atd.

Pokračujeme: „Přesně tak. Je to jedno z nejdůležitějších přirovnání, které o sobě Ježíš řekl. Najdeme ho v Janově evangeliu. Tam o sobě Ježíš říká několik podobných věcí – vzpomeňte si na příběh o rozmnožení chleba nebo o vzkříšení Lazara. K čemu se v nich Ježíš přirovnává? (Chléb života – Vzkříšení a Život. Pokud si děti nevzpomenou, pouze tato pojmenování řekneme, dále nerozvádíme).

Pokračujeme **prací s textem**: „Dnes si přečteme úryvek, kde o sobě Ježíš říká dvě velké věci. Rozdám vám text a váš úkol je jednoduchý: vezměte tužku a podtrhněte v textu dvě slova, kterými se Ježíš sám pojmenovává.“

Rozdáme dětem texty a psací potřeby a necháme je text v klidu samostatně zpracovat. Požádáme je předem, aby tiše naznačily, že jsou hotové, abychom neztráceli čas.

B. První obraz: „Já jsem DVEŘE“ (5 minut)

Když děti práci dokončí, **zeptáme se**: „Která dvě slova jste podtrhli?“ (Dveře a Dobrý pastýř). Pokračujeme **aktivitou k symbolu dveří**.

Oceníme jejich práci a **pokračujeme**: „Skvělé. Zkusme se nejdříve zastavit u těch DVEŘÍ. Jaké vlastnosti mají dveře u vás doma nebo ve škole?“ (...) (otvírají se, zavírají, chrání před zimou/zloději, spojují pokoje, oddělují nebezpečí...).

Položíme další otázku: „Proč to o sobě Ježíš říká? K čemu z toho, co jsme řekli, by mohly sloužit dveře do ovčína?“ Poté, co děti řeknou svůj názor, **vysvětlíme**: „Dveřmi se vchází do bezpečí. Ježíš tím říká: Já jsem ten jediný průchod, ty jediné dveře, skrze které se vchází k Bohu Otci. Kdo jde skrze mě, je v bezpečí a najde domov.“

C. Druhý obraz: „Já jsem DOBRÝ PASTÝŘ“ (8 minut)

Uděláme krátký **výkladový exkurz – Pastýři v Izraeli**. Můžeme se dětí zeptat, v jakém příběhu jsme se už setkali s pastýři (Vánoce), případně co si o nich pamatují. Podle toho text upravíme. Můžeme vyprávět např. takto:

„Abyste pochopili, co znamenalo být pastýřem v Ježíšově době, musíme se podívat do tehdejšího Izraele. Pastýři neměli lehký život. Neměli vlastní domy, žili pořád pod širým nebem – v horku i v zimě. Přesto byli pro všechny obrovsky důležití. Zvířata totiž byla ten nejcennější majetek: dávala mléko, sýr, vlnu na oblečení.“

„Během dne pastýř vodil stádo za trávou a vodou, na noc je zaháněl do kamenné ohrady – ovčína. A víte, co dělal pastýř v noci? Lehl si přímo do vchodu! On sám byl doslova těmi ‚dveřmi‘, aby se k ovčím nedostal vlk.“

Poté pozveme děti k **tvořivé práci na společný list**:

Doprostřed stolu **položíme velký papír**, kde je nakreslená ovce (viz příloha, vytiskněte si na velikost minimálně A3).

Vyzveme děti: „*Pojďme kolem té ovečky dopsat vlastnosti DOBRÉHO PASTÝŘE. Jaký musí být pastýř, aby o něm ovce mohly říct, že je dobrý?*“ (Děti píší/říkají a my doplňujeme: ZNÁ JE JMÉNEM, CHRÁNÍ JE, DÁVÁ ZA NĚ ŽIVOT, NEUTEČE PŘED VLKEM, VODÍ JE K ČERSTVÉ VODĚ, HLEDÁ ZTRACENÉ... přijímáme i odpovědi, pro které není biblická opora, ale podle názoru dětí patří ke skutečné péči o ovce).

Na závěr můžeme takto vzniklý plakát **pověsit na tabuli** nebo jinak **vystavit**.

D. Starozákonní kořeny: Pastýři jako vůdci (4 minuty)

Obraz pastýře **propojíme** dětem **se Starým zákonem**: „*Být pastýřem v Bibli neznámá jen hlídat ovce. Kdo ze slavných postav ze Starého zákona byl původně pastýřem?*“ (...) (Doplňme případně sami: Abrahám, Mojžíš, král David).

Komentujeme: „*Když Ježíš říká „Já jsem Dobrý pastýř“, pro tehdejší Židy to byla obrovská síla! Říká tím:*“

1. „*Jsem **vůdce** jako Mojžíš – vedu vás ze tmy k svobodě.*“
2. „*Jsem **král** jako David – chráním své království.*“
3. „*Jsem **Boží Syn** – a starám se o vás s láskou.*“

„*A co to znamená pro vás i pro mě? Že Ježíš mě vede, že k němu patřím a že se nemusím bát, protože můj Král a Pastýř je silnější než jakékoliv nebezpečí.*“

E. Záchrana ztracené ovečky a svátost smíření (5 minut)

Obraz pastýře **doplňme** dětem **podobenstvím o ztracené ovci**: můžeme je převyprávět nebo s dětmi přečíst z textu, který mají na druhé straně rozdaných listů. Vedeme s dětmi krátký a rychlý rozhovor:

- *Jak myslíte, že se stane, že se ovečka ztratí? A co udělá, když zjistí, že se ztratila?*
- *A co pastýř? Proč jde tu ztracenou ovečku hledat? A proč ji bere zpátky ke stádu?*

Toto podobenství můžeme **vztáhnout ke svátosti smíření** (podle toho, zda už toto téma děti znají; jinak zdůrazňujeme Ježíšovu péči podle dosavadního průběhu katecheze):

- „*Tou ztracenou ovečkou můžeme být my, když uděláme chybu, když se popereme, zalžeme, nebo zapomeneme na Boha. Takovým skutkům říkáme hříchy. Ale pozor! Nemusíme se bát za Ježíšem s těmi hříchy přicházet.*“
- „*Přesně to se děje ve svátosti smíření (ve zpovědi). Ježíš tam nestojí jako přísný soudce, který by nás trestal. Přichází jako Dobrý pastýř, který nás bere na ramena, odpouští nám a nese nás zpátky do bezpečí svého stáda – do církve a společenství.*“

Modlitba „V bezpečí tvé náruče“ (nebo dle zvyklostí skupiny)

Příprava: Uprostřed na stole znovu rozložíme společný pracovní list s nakreslenou ovečkou a dopsanými vlastnostmi Dobrého pastýře z hlavní části. Vedle dáme do košíčku kartičky s obrázkem oveček, doprostřed pracovního listu umístíme zapálenou svíčku na bezpečném podstavci.

1. Přípravné gesto a ztišení

Zahájíme modlitbu: „*Pane Ježíši, ty sám jsi řekl, že znáš každou svou ovci jménem. Víš o každém z nás, nikdo z nás ti není lhostejný a pro nikoho nejsi cizí. Chceme ti teď v modlitbě odevzdat svůj život i své jméno.*“

Každé dítě si **vezme** kartičku s ovečkou a napíše na ni své jméno. Postupně kolem zapálené svíčky pokládají své kartičky. Při každém položení může katecheta nebo samotné dítě potichu nebo nahlas říct: „Pane Ježíši, patřím k Tobě.“

2. Společná modlitba s Žalmem 23 (Úpravy pro děti)

Předříkáváme jednotlivé verše a děti zopakují zvolání / odpověď: „Pane, Ty jsi můj Pastýř, nic mi nechybí.“

- *Hospodin je můj pastýř, nic nepostrádám, dává mi prodlévat na svěžích pastvinách, vodí mě k vodám, kde si mohu odpočinout.*

Děti: Pane, Ty jsi můj Pastýř, nic mi nechybí.

- *Občerstvuje mou duši, vede mě po správných cestách pro svoje jméno.*

Děti: Pane, Ty jsi můj Pastýř, nic mi nechybí.

- *I kdybych šel temnotou rokle, nezaleknu se zla, vždyť ty jsi se mnou. Tvůj kyj a tvá hůl, ty jsou má útěcha.*

Děti: Pane, Ty jsi můj Pastýř, nic mi nechybí.

3. Závěr a modlitba Otče náš

Všichni se vezmou za ruce a my **uvedeme** modlitbu **Otče náš**: *S důvěrou v srdci, že jsme v bezpečných rukách Dobrého pastýře a Nebeského Otce, se pomodleme tak, jak nás naučil sám Ježíš: „Otče náš...”*

Rozdání zápisových listů a zakončení setkání.

Případné doplňkové alternativy ke scénáři:

Kreativní aktivita: „Můj pastýř mě nese na ramenou“

Pedagogický záměr: Hmatový i vizuální zážitek – měkkost a teplo vlny dětem symbolicky zpřítomňuje pocit bezpečí, tepla a přijetí v Ježíšově náručí.

Děti mají za úkol **nakreslit** postavu Dobrého pastýře. Místo obyčejné ovečky nakreslí na jeho ramena **obrys** malé ovečky, jejíž **tělíčko polepí** vatou nebo chomáčkem ovčí vlny.

Lze využít i **kreslenou předlohu** z přílohy – zde děti mohou postavu Dobrého pastýře vymalovat, ovečku polepit vatou nebo vlnou a stejným způsobem dopracovat další ovečky u Ježíšových nohou.

Do spodní části výkresu dětí napíše verš z Žalmu 23 nebo větu: „Ježíš mě zná jménem a chrání mě.“

Meditativní aktivita „Klidná voda a zelené pastviny“ (vnitřní ztišení)

Průběh: Děti sedí u stolu nebo na zemi s papírem a pastelkou. Zhasneme nebo **ztlumíme světlo**, pustíme tichou hudbu a **provázíme** děti **ztišením**: „*Zavřete na chvíli oči a zaposlouchejte se do hudby. Představte si, jak vypadá místo, kde je vám moc dobře, kde se cítíte úplně v bezpečí a v klidu. V Bibli se píše, že Dobrý pastýř vodí své ovce ke klidným vodám a na svěží zelené pastviny, na místo, kde nic nechybí.*“

Vyzveme děti, aby **otevřely oči** a v tichosti začaly na papír **plynulými, krouživými pohyby** pastelky **kreslit** vlnění vody nebo stékající prameny (modrou barvou) a svěží trávy/louku (zelenou barvou).

Není to soutěž o nejhezčí obrázek – jde o samotný plynulý pohyb ruky v rytmu hudby a dechu.

Na závěr vyzveme děti, aby doprostřed toho klidného místa (na hladinu nebo do trávy) **nakreslily** malý **zlatý/žlutý paprsek** nebo **světlo** jako symbol toho, že Ježíš je tam s nimi.

Cíl: Děti prožijí fyzické uvolnění a zklidnění mysli skrze rytmický pohyb a barvy. Vytvoří si vnitřní i vnější obraz „místa bezpečí“, ke kterému se mohou ve svých myšlenkách vrátit, když prožívají stres nebo strach.

Diskusní aktivita: „Hlasy kolem nás: pastýř nebo vlk?“

Cíl: Rozvoj **kritického myšlení** a **rozlišování** duchovních i morálních impulsů v každodenním životě.

Průběh: Navážeme na evangelijní text, kde **Ježíš varuje před zloději** a vlky, kterým na ovcích nezáleží. V běžném životě děti slyší spoustu „hlasů“ a nabídek z okolí, ze školy nebo z médií. Postupně dětem **předkládáme** konkrétní situace a děti **diskutují** o tom, čím hlas to je a kam vede.

Necháme děti **losovat** z předem připravených kartiček dle návrhů (můžeme doplnit vlastními). Po ukončení diskuse a zodpovězení otázek přidáme kartičku na nástěnku, na níž vytvoříme dva sloupce s názvy „Hlas pastýře“ a „Hlas zloděje / vlka“.

Několik **modelových podnětů**:

- „*Kašli na to, to nikdo neuvidí, prostě to ukradni / zkopíruj.*“ => **Hlas zloděje / vlka** (vede ke zradě a strachu).
- „*Udělal jsi chybu, ale pojd', zkusíme to spravit. Odpouštím ti.*“ => **Hlas Dobrého pastýře** (přináší pokoj a naději).
- „*Když mi nepomůžeš, nebudu tvůj kamarád.*“ => **Hlas zloděje / vlka** (myslí jen na sebe).
- „*Vidím, jak se snažíš, i když ti to zrovna nejde. Jsem tu s tebou a věřím ti.*“ => **Hlas Dobrého pastýře** (přináší trpělivost, naději a posiluje vědomí vlastní hodnoty, i když se nedaří).
- „*Jsi neschopný, nikdo tě nemá rád, nestojíš za nic.*“ => **Hlas zloděje / vlka** (chce ublížit a sebrat naději).
- „*Pojď si odpočinout, nemusíš být pořád perfektní. U mě jsi v bezpečí takový, jaký jsi.*“ => **Hlas Dobrého pastýře** (sundává z dětí tlak na výkon a přináší přijetí a pokoj).

Pokud je téma pro děti **nosné**, mohou nabídnout k diskusi **vlastní situace**, které zapisujeme na volné papíry a stejným způsobem přidáváme na nástěnku.

Pohybová hra: „Následuj Pastýře!“

V prvním kole hry se staneme pastýři a děti představují „stádo ovcí“ – **postaví se za nás do zástupu.**

1. Pastýř vede stádo po místnosti. Ovce musí **přesně opakovat** jeho pohyby (např. jít po špičkách, dělat dlouhé kroky, pomalu se plížit, poskakovat).
2. **Hlasový signál a reakce:** Pastýř během chůze dává jasné hlasové povely, na které musí stádo bleskově a bezpečně zareagovat:
 - „**Vlk na obzoru!**“ => Všechny ovce si musí okamžitě sednout nebo kleknout na zem a přikrýt si rukama obličej (schovat se do bezpečí).
 - „**Zelená pastvina!**“ => Děti se mohou volně rozptýlit po místnosti a „pást se“ (pomalu se procházet).
 - „**Noc v ovčíně!**“ => Všechny ovce se musí rychle a potichu shromáždit těsně kolem Pastýře.
 - „**Cizí hlas!**“ (*Pastýř řekne povel změněným, cizím hlasem*) => Ovce se nesmí ani pohnout (protože cizího pastýře neposlouchají).
3. Roli Pastýře si mohou v dalších kolech vyzkoušet všechny děti.

Aktivita s videem

Katechezi můžete doplnit sledováním příslušné části seriálu „**Biblická pátrání**“ – část **Dobrý pastýř**. Pomůže vám uvažovat o realitách a o tom, jak vypadá služba pastýře v současné církvi. Kdo ji vykonává? A týká se nějak nás všech? A můžeme být pastýři i my?

Obsah diskuse můžete samozřejmě libovolně modifikovat. Díl trvá cca 18 minut a najdete ho na <https://decko.ceskatelevize.cz/video/e309298380010015>.